

ПАЛАЖЭННЕ
аб парадку вядзення Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей
Рэспублікі Беларусь

ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Дадзенае Палажэнне распрацавана ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 9 студзеня 2006 года «Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь» (Нацыянальны рэестр правых актоў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 9, 2/1195) (далей – Закон) і ўстанаўлівае парадак вядзення Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь (далей – Дзяржаўны спіс) у мэтах забеспячэння захавання звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях.

2. Дзяржаўны спіс згодна з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29 мая 2001 г. № 784 «О Перечне информационных ресурсов, имеющих государственное значение» (Нацыянальны рэестр правых актоў Рэспублікі Беларусь, 2001 г., № 56, 5/6111) уключаны ў Пералік інфармацыйных рэсурсаў, якія маюць дзяржаўнае значэнне, і зарэгістраваны ў Беларуска-навукова-даследчым цэнтры электроннай дакументацыі.

3. Вядзенне Дзяржаўнага спіса ажыццяўляецца Міністэрствам культуры.

4. Вядзенне Дзяржаўнага спіса ўключае:

разгляд прапановы аб наданні матэрыяльнаму аб'екту і (або) нематэрыяльным праяўленням творчасці чалавека статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай радай па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры (далей – Навукова-метадычная рада);

падрыхтоўку праектаў пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь аб наданні матэрыяльнаму аб'екту і (або) нематэрыяльным праяўленням творчасці чалавека статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці і катэгорыі гісторыка-культурнай каштоўнасці;

унясенне аб'ектаў, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, ў Дзяржаўны спіс;

падрыхтоўку праектаў пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь аб пазбаўленні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці і пры неабходнасці аб змяненні катэгорыі гісторыка-культурнай каштоўнасці;

выключэнне аб'ектаў, якія пазбаўлены статусу гісторыка-культурных каштоўнасцей, з Дзяржаўнага спіса.

5. Дзяржаўны спіс з'яўляецца асноўным дакументам дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 2 СКЛАД ДЗЯРЖАЎНАГА СПІСА

6. Дзяржаўны спіс змяшчае наступныя раздзелы:

6.1. гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. У гэты раздзел уносяцца звесткі аб матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, якія знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь (незалежна ад іх паходжання);

6.2. гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія згодна з заканадаўствам знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. У гэты раздзел уносяцца звесткі аб матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, якія пры дакументальна пацверджаным беларускім паходжанні апынуліся за межамі Рэспублікі Беларусь у парадку, што адпавядае нормам міжнароднага права, а таксама звесткі аб увасобленых нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, носьбіты якіх пры бяспрэчным (у тым ліку прызнаным імі самімі) беларускім паходжанні (нацыянальнасці) не маюць грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

6.3. гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія незаконна знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. У гэты раздзел уносяцца звесткі аб матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, якія ў парушэнне норм міжнароднага права пры дакументальна пацверджаным беларускім паходжанні апынуліся за межамі Рэспублікі Беларусь;

6.4. гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія зніклі ці страчаны пры нявысветленых абставінах. У гэты раздзел уносяцца звесткі аб матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, наяўнасць якіх дакументальна засведчана, пры ўмове адсутнасці бяспрэчных дакументальных звестак аб знішчэнні гэтых гісторыка-культурных каштоўнасцей;

6.5. гісторыка-культурныя каштоўнасці, якія знаходзяцца пад пагрозай знішчэння, страты ці знікнення. У гэты раздзел уносяцца звесткі аб матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях, якія знаходзяцца пад пагрозай знішчэння, страты ці знікнення, з указаннем прычын, што выклікаюць пагрозу, і мер, неабходных для захавання гэтых гісторыка-культурных каштоўнасцей.

7. Пры ўключэнні комплекснай гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржаўны спіс у гэты спіс уключаецца таксама кожны з яе матэрыяльных аб'ектаў або нематэрыяльных праяўленняў творчасці чалавека, які ўваходзіць у склад комплекснай гісторыка-культурнай каштоўнасці і па сваіх адметных духоўных, мастацкіх і (або) дакументальных вартасцях можа лічыцца асобнай гісторыка-культурнай каштоўнасцю.

8. Кожны раздзел Дзяржаўнага спіса складаецца са звестак аб уключаных у дадзены спіс гісторыка-культурных каштоўнасцях, якія змяшчаюцца ў наступных графах:

- шыфр;
- назва;
- датаванне;

месцазнаходжанне;

катэгорыя;

дата і нумар пратакола пасяджэння Навукова-метадычнай рады;

дата і нумар пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь;

8.1. шыфр гісторыка-культурнай каштоўнасці складаецца з дзесяці знакаў па наступнай схеме:

x x x x xxxxxx

8.1.1. першы знак у шыфры дае спасылку на месца, дзе пастаянна знаходзіцца гісторыка-культурная каштоўнасць, па наступнай нумарацыі:

1 – Брэсцкая вобласць;

2 – Віцебская вобласць;

3 – Гомельская вобласць;

4 – Гродзенская вобласць;

5 – Магілёўская вобласць;

6 – Мінская вобласць;

7 – г. Мінск;

8 – па-за межамі Рэспублікі Беларусь;

8.1.2. другі знак у шыфры адпавядае віду гісторыка-культурнай каштоўнасці згодна з артыкулам 12 Закона:

1 – матэрыяльныя нерухомыя гісторыка-культурныя каштоўнасці;

2 – матэрыяльныя рухомыя гісторыка-культурныя каштоўнасці;

3 – нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці;

8.1.3. трэці знак у шыфры – катэгорыя гісторыка-культурнай каштоўнасці;

8.1.4. чацвёрты знак у шыфры прадстаўляе звесткі аб гісторыка-культурнай каштоўнасці ў адпаведнасці з яе характарыстыкамі, вызначанымі ў артыкулах 13–15, а таксама артыкуле 1 Закона:

А – дакументальныя помнікі;

Б – запаведныя мясціны;

В – помнікі археалогіі;

Г – помнікі архітэктуры;

Д – помнікі гісторыі;

Е – помнікі горадабудаўніцтва;

Ж – помнікі мастацтва;

К – фіксаваныя нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці;

Л – увасобленыя нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці;

М – калекцыя;

Н – камплект;

8.1.5. шэсць апошніх знакаў – нумар гісторыка-культурнай каштоўнасці па парадку ўключэння ў Дзяржаўны спіс. Пры гэтым замест лічбаў нумара, якія адсутнічаюць, прастаўляюцца нулі;

8.2. назва гісторыка-культурнай каштоўнасці прымаецца Навукова-метадычнай радай на падставе прадстаўленых гістарычных звестак;

8.3. датаванне гісторыка-культурнай каштоўнасці – гэта звесткі аб даце стварэння і (або) найбольш адметных перапрацоўках, якія вызначаюцца на падставе прадстаўленых гістарычных звестак;

8.4. месцазнаходжанне – сучасны адрас, па якім размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць, або для рухомах гісторыка-культурных каштоўнасцей – месца іх пастаяннага знаходжання ў адпаведнасці з адрасам уласніка (уладальніка).

У выпадках змены адраса (назвы вуліцы, населенага пункта або іншае) гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржаўны спіс уносяцца неабходныя змены ў парадку, вызначаным дадзеным Палажэннем;

8.5. катэгорыя гісторыка-культурнай каштоўнасці надаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь на падставе рашэння Навукова-метадычнай рады ў адпаведнасці са звесткамі аб асаблівасцях, адметных духоўных, мастацкіх і (або) дакументальных вартасцях і адпаведна іх значнасці, вызначанай у артыкуле 16 Закона;

8.6. у графе «Дата і нумар пратакола пасяджэння Навукова-метадычнай рады» змяшчаюцца звесткі аб Навукова-метадычнай радзе, на якой разглядаліся прапановы па наданню статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, прадстаўленыя зацікаўленымі ў парадку, вызначаным дадзеным Палажэннем;

8.7. у графе «Дата і нумар пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь» змяшчаюцца рэквізіты нарматыўнага прававога акта, якім прынята рашэнне аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці матэрыяльнаму аб'екту або нематэрыяльнаму праяўленню творчасці чалавека.

ГЛАВА 3 ПАРАДАК УНЯСЕННЯ ПРАПАНОЎ АБ НАДАННІ СТАТУСУ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ КАШТОЎНАСЦІ

9. Прапанова аб наданні матэрыяльнаму аб'екту або нематэрыяльнаму праяўленню творчасці чалавека статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці ўносіцца ў Міністэрства культуры любой юрыдычнай ці фізічнай асобай у пісьмовай форме з абавязковым яе абгрунтаваннем, за выключэннем выпадку, прадугледжанага пунктам 3 артыкула 19 Закона.

Абгрунтаванне павінна ўключаць:

звесткі аб месцазнаходжанні матэрыяльнага аб'екта або нематэрыяльнага праяўлення творчасці чалавека, якому прапануецца надаць статус гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – аб'ект);

апісанне і мастацкую ацэнку аб'екта для вызначэння крытэрыяў надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці;

гістарычныя звесткі аб характары, абліччы, яго ўплыве на развіццё рэгіёна або рэспублікі, звесткі аб аўтары або прыналежнасці знакамітай выдатнай асобе, аб перыядзе стварэння гэтага аб'екта, яго ўладальніках і іншае;

выкапіроўку з генеральнага плана з прывязкай аб'екта да мясцовасці (для матэрыяльных нерухомых аб'ектаў);

фотаздымкі 10 x 15 см у колькасці, якая дае найбольш поўнае ўяўленне аб аб'екце;

звесткі аб уласніку (уладальніку) аб'екта (назва арганізацыі і яе юрыдычны адрас або прозвішча, імя, імя па бацьку фізічнай асобы і яе адрас прاپіскі).

10. Пасля атрымання прапановы аб наданні матэрыяльнаму аб'екту або нематэрыяльнаму праяўленню творчасці чалавека статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Міністэрства культуры накіроўвае ўласніку (уладальніку) аб'екта, а таксама ў мясцовы выканаўчы і распарадчы орган інфармацыю аб разглядзе гэтай прапановы на пасяджэнні Навукова-метадычнай рады.

11. Кваліфікаваны разгляд на пасяджэнні Навукова-метадычнай рады прапановы, якая паступіла ў Міністэрства культуры ў парадку, вызначаным дадзеным Палажэннем, ажыццяўляецца ў тэрмін, які не перавышае 30 дзён.

Па выніках разгляду Навукова-метадычная рада выдае заключэнне аб адпаведнасці разглядаемага аб'екта крытэрыям, вызначаным у артыкуле 20 Закона, і прымае рашэнне аб унясенні прапановы ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь аб неабходнасці надання яму статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

У выпадку адсутнасці магчымасці надання прапанаванаму аб'екту статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Навукова-метадычная рада прымае рашэнне з абгрунтаваннем прычын адмовы.

12. Паведамленне аб прынятым Навукова-метадычнай радай рашэнні накіроўваецца заяўніку, уласніку (уладальніку), у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган у тэрмін, які не перавышае 10 дзён з дня яго прыняцця.

13. Пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці матэрыяльных аб'ектаў і нематэрыяльных праяўленняў творчасці чалавека ажыццяўляецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь у выпадку страты імя іх адметных духоўных, мастацкіх і (або) дакументальных вартасцей, якія абумовілі наданне ім статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, а таксама ў выпадку іх знішчэння, страты ці знікнення ў выніку ўздзеяння прыродных фактараў або іншых сітуацый пры немагчымасці іх аднаўлення. Заключэнне аб немагчымасці навукова абгрунтаванага аднаўлення гэтых гісторыка-культурных каштоўнасцей даецца Навукова-метадычнай радай.

Пры неабходнасці вырашэння выключных дзяржаўных задач помнікі археалогіі пасля іх поўнага вывучэння могуць быць пазбаўлены статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Заключэнне аб поўным вывучэнні помнікаў археалогіі даецца Навукова-метадычнай радай.

14. Праект пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, наданні катэгорыі гісторыка-культурнай каштоўнасці прапанаванаму аб'екту або пазбаўленні яго такога статусу ці змяненні пры неабходнасці катэгорыі гісторыка-культурнай каштоўнасці рыхтуецца Міністэрствам культуры пры неабходнасці, але не радзей аднаго разу ў год.

15. Матэрыяльныя аб'екты і нематэрыяльныя праяўленні творчасці чалавека, у адносінах да якіх Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняты рашэнні аб наданні ім статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, уключаюцца ў Дзяржаўны спіс у адпаведнасці з дадзеным Палажэннем.